

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön komission delegoitu direktiivi (EU) 2022/2100 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/40/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen kuumennettavien tupakkatuotteita koskevien vapautusten lopettamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalaissa määriteltäisiin kuumennettavat tupakkatuotteet. Lisäksi tupakkalaissa säädettäisiin, että kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa kuumennettavaa tupakkatuotetta, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku taikka jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa. Kuumennettavista tupakkatuotteista kiellettäisiin myös suodattimet, paperit ja patruunat, jotka sisältävät tupakkaa tai nikotiinia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 23.10.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Lausuntopalaute	7
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	7
7 Voimaantulo	9
LAKIEHDOTUS	10
Laki tupakkalain muuttamisesta.....	10
LIITE	12
RINNAKKAISTEKSTI.....	12
Laki tupakkalain muuttamisesta.....	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/40/EU tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta, jäljempänä *tupakkatuotedirektiivi*, tuli voimaan vuonna 2014. Se on pantu Suomessa täytäntöön tupakkalailla (549/2016) ja sen nojalla annetuilla asetuksilla.

Tupakkatuotedirektiivissä on vapautettu tai annettu jäsenvaltioille mahdollisuus vapauttaa tietyt tupakkatuoteluokat eräistä tupakkatuotedirektiivin mukaisista kielloista ja vaatimuksista. Euroopan komissiolle, jäljempänä *komissio*, on säädetty toimivalta antaa delegoituja säädöksiä tällaisen vapautuksen tai vapautuksen myöntämismahdollisuuden lopettamiseksi tietyn tuoteluokan osalta, jos olosuhteissa tapahtuu merkittävä muutos, joka vahvistetaan komission kertomuksessa. Komission toimivallasta antaa tällaisia delegoituja säädöksiä säädetään tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 12 kohdassa ja 11 artiklan 6 kohdassa.

Olosuhteiden merkittävällä muutoksella tarkoitetaan tupakkatuotedirektiivin 2 artiklan 28 kohdan mukaan jonkin tuoteluokan myyntimäärien kasvua vähintään 10 prosentilla vähintään viidessä jäsenvaltiossa 5 artiklan 6 kohdan mukaisesti toimitettujen myyntitietojen perusteella tai käytön yleisyyden kasvua alle 25-vuotiaiden kuluttajaryhmässä vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vähintään viidessä jäsenvaltiossa kunkin tuoteluokan osalta toukokuussa 2012 julkaistun erityisen Eurobarometriraportin 385 tai vastaavien käytön yleisyyttä koskevien tutkimusten perusteella; olosuhteiden merkittävää muutosta ei kuitenkaan katsota tapahtuneen, jos tuoteluokan myyntimäärä vähittäistasolla ei ylitä 2,5:tä prosenttia tupakkatuotteiden kokonaismyynnistä EU:n tasolla.

Komissio on 15.6.2022 antanut kertomuksen (COM(2022) 279 final: Report from the commission on the establishment of a substantial change of circumstances for heated tobacco products in line with Directive 2014/40/EU), jossa on vahvistettu, että kuumennettavien tupakkatuotteiden osalta on tapahtunut tupakkatuotedirektiivin 2 artiklan 28 kohdassa tarkoitettu olosuhteiden merkittävä muutos.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Edellä kuvatun olosuhteiden merkittävän muutoksen vuoksi komissio alkoi valmistella delegoitua säädöstä, jolla poistetaan vapautus tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 1 ja 7 kohdassa säädetyistä kielloista kuumennettavien tupakkatuotteiden osalta sekä jäsenvaltioiden mahdollisuus myöntää kuumennettaville tupakkatuotteille vapautuksia tupakkatuotedirektiivin 9 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklassa säädetyistä merkintävaatimuksista. Komission säädösluonnosta käsiteltiin vuoden 2022 aikana kahdessa tupakkapolitiikan asiantuntijaryhmän (Group of experts on tobacco policy, E03150) kokouksessa, joissa jäsenvaltioiden edustajilla oli mahdollisuus esittää huomioitaan luonnoksesta.

Komission delegoitu direktiivi (EU) 2022/2100 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/40/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen kuumennettavien tupakkatuotteita

koskevien vapautusten lopettamisesta, jäljempänä *delegoitu direktiivi*, annettiin 29.6.2022, minkä jälkeen se annettiin tiedoksi Euroopan parlamentille ja Euroopan unionin neuvostolle. Tupakkatuotedirektiivin 27 artiklan 5 kohdan mukaan delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaika jatketaan kahdella kuukaudella. Delegoidun direktiivin kohdalla määräaika jatkettiin kahdella kuukaudella, ja se päättyi 29.10.2022.

Euroopan unionin neuvosto ilmoitti 4.10.2022, että se ei vastusta delegoitua direktiiviä, eikä Euroopan parlamentti ilmoittanut määräaikaan mennessä vastustavansa delegoitua direktiiviä. Delegoitu direktiivi julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 3.11.2022, ja se tulee voimaan 23.11.2022.

Delegoidun direktiivin teknisen ja suhteellisen vähäisen merkityksen vuoksi asiasta ei ole informoitu eduskuntaa E-kirjeellä.

Hallituksen esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 31.8.—26.9.2022. Lausuntopalautetta käsitellään jäljempänä jaksossa 6.

Hallituksen esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavissa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankeet tunnuksella VN/15795/2022.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisten tupakkatuotteiden markkinoille saattaminen, joissa on jokin tunnusomainen maku. Saman artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisten tupakkatuotteiden saattaminen markkinoille, jotka sisältävät makuaineita jossain komponentissa, kuten suodattimissa, paperissa, pakkauksissa, patruunoissa tai muissa teknisissä ominaisuuksissa, jotka mahdollistavat kyseisten tupakkatuotteiden tuoksun tai maun tai niiden savun voimakkuuden muuttamisen. Suodattimet, paperit ja patruunat eivät saa sisältää tupakkaa tai nikotiinia.

Tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 12 kohdan alkuperäisen sanamuodon mukaan muut tupakkatuotteet kuin savukkeet ja kääretupakka vapautetaan 1 ja 7 kohdassa säädetyistä kielloista. Komissio antaa delegoituja säädöksiä 27 artiklan mukaisesti tämän vapautuksen lopettamiseksi tietyn tuoteluokan osalta, jos olosuhteissa tapahtuu merkittävä muutos, joka vahvistetaan komission kertomuksessa.

Delegoidun direktiivin 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisellä alakohdalla on muutettu tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 12 kohtaa ensinnäkin siten, että savukkeiden ja kääretupakan lisäksi myöskään kuumennettavia tupakkatuotteita ei ole vapautettu tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 1 ja 7 kohdassa säädetyistä kielloista. Tämä merkitsee sitä, että tunnusomaisen maun ja komponenttien makuaineiden kiellot, samoin kuin säännös, jonka mukaan suodattimet, paperit ja patruunat eivät saa sisältää tupakkaa tai nikotiinia, koskevat myös kuumennettavia tupakkatuotteita.

Delegoidun direktiivin 1 artiklan 1 kohdan toisella alakohdalla on lisäksi muutettu tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 12 kohtaa lisäämällä siihen kuumennettavan tupakkatuotteen määritelmä. Määritelmän mukaan kuumennettavalla tupakkatuotteella tarkoitetaan uutta tupakkatuotetta, josta vapautuu kuumennettaessa käyttäjän hengitettäväksi nikotiinia ja muita kemikaaleja sisältäviä päästöjä ja joka on ominaisuuksistaan riippuen savuton tupakkatuote tai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote.

Delegoidulla direktiivillä on muutettu myös tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkintöjä koskevaa sääntelyä. Tupakkatuotedirektiivin 9 artiklan 2 kohdan mukaan kussakin poltettavaksi tarkoitetun tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ja mahdollisessa myyntipäällyksessä on oltava seuraava tiedotusviesti: ”Tupakansavussa on yli 70 tunnetusti syöpää aiheuttavaa ainetta”. Tupakkatuotedirektiivin 10 artiklan mukaan kussakin poltettavaksi tarkoitetun tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ja mahdollisessa myyntipäällyksessä on oltava yhdistetyt terveystiedotukset, joihin kuuluu tekstivaroitus ja sitä vastaava värivalokuva sekä tupakoinnin lopettamista koskevia tietoja.

Tupakkatuotedirektiivin 11 artiklan 1 kohdan alkuperäisen sanamuodon mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa muut poltettavaksi tarkoitetut tupakkatuotteet kuin savukkeet, kääretupakan ja vesipiipputupakan velvoitteesta, joka koskee 9 artiklan 2 kohdan mukaisen tiedotusviestin ja 10 artiklan mukaisten yhdistettyjen terveystiedotusten esittämistä.

Tupakkatuotedirektiivin 11 artiklan 1 kohtaa on muutettu delegoidun direktiivin 1 artiklan 2 kohdalla siten, että jäsenvaltiot voivat vapauttaa muut poltettavaksi tarkoitetut tupakkatuotteet kuin savukkeet, kääretupakan, vesipiipputupakan ja 7 artiklan 12 kohdassa määritellyt kuumennettavat tupakkatuotteet velvoitteesta, joka koskee 9 artiklan 2 kohdan mukaisen tiedotusviestin ja 10 artiklan mukaisten yhdistettyjen terveystiedotusten esittämistä. Aiemmin jäsenvaltiot ovat siis voineet vapauttaa muut poltettavaksi tarkoitetut tupakkatuotteet kuin savukkeet, kääretupakan ja vesipiipputupakan velvoitteesta esittää tiedotusviesti ja yhdistetyt terveystiedotukset, mutta delegoidun direktiivin myötä myöskään kuumennettavia tupakkatuotteita ei voi vapauttaa näistä velvoitteista. Tupakkatuotedirektiivin 11 artiklan 1 kohta jättää silti edelleenkin kansallista liikkumavaraa säännöksen täytäntöönpanossa.

3 Nykytila ja sen arviointi

Tupakkalain 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa savuketta tai kääretupakkaa, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku. Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa savuketta tai kääretupakkaa, jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa, eikä 8 kohdan mukaan savuketta, jonka suodatin, paperi tai patruuna sisältää tupakkaa tai nikotiinia.

Voimassa olevan tupakkalain sääntely ei vastaa delegoidulla direktiivillä muutetun tupakkatuotedirektiivin vaatimuksia, sillä tupakkalain 11 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohdassa säädetyt kiellot eivät koske kuumennettavia tupakkatuotteita. Kuumennettavia tupakkatuotteita ei myöskään ole määritelty voimassa olevassa tupakkalaissa.

Tupakkalain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksessa on oltava suomen- ja ruotsinkieliset varoitustekstit tupakkatuotteiden aiheuttamista terveyshaitoista. Lisäksi poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksessa on oltava kuvalliset varoitukset tupakkatuotteiden aiheuttamista terveyshaitoista sekä suomeksi ja ruotsiksi tupakansavun haitallisuutta koskeva tiedotusviesti ja tupakoinnin lopettamista

koskevia tietoja. Suomessa kuvalliset varoitukset ja tiedotusviesti vaaditaan kaikkien poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin, joten tupakkalain 32 §:n 1 momentin 1 kohta vastaa delegoidulla direktiivillä muutetun tupakkatuotedirektiivin vaatimuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että tupakkalakia muutettaisiin delegoidun direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Tupakkalain 2 §:ään lisättäisiin kuumennettavan tupakkatuotteen määritelmä, joka vastaisi delegoidussa direktiivissä säädettyä kuumennettavan tupakkatuotteen määritelmää. Lisäksi tupakkalain 11 §:ää muutettaisiin niin, että tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kieltö sekä tuotteen tuoksun, maun tai savun voimakkuuden muutettavuutta koskeva kieltö koskisivat myös kuumennettavia tupakkatuotteita. Kuumennettavista tupakkatuotteista kiellettäisiin myös suodattimet, paperit ja patruunat, jotka sisältävät tupakkaa tai nikotiinia.

Esityksessä ei ehdoteta jatkossakaan käytettäväksi kansallista liikkumavaraa, jonka tupakkatuotedirektiivin 11 artiklan 1 kohta mahdollistaisi. Liikkumavaran käyttäminen olisi ollut mahdollista jo vuonna 2016, kun tupakkatuotedirektiivi pantiin täytäntöön, mutta tupakkalaissa on päädytty vaatimaan yhdistetyt terveystarvikkeet ja tiedotusviesti kaikkien poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin. Liikkumavaran käyttäminen ei olisi perusteltua myöskään nyt, sillä joidenkin poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden, kuten sikariin tai pikkusikariin, vapauttaminen yhdistettyjen terveystarvikkeiden ja tiedotusviestin esittämisestä voisi lisätä näiden tuotteiden houkuttelevuutta ja luoda kuluttajille virheellisesti sellaisen käsityksen, että tietyt poltettavaksi tarkoitettut tupakkatuotteet olisivat terveydelle vähemmän haitallisia kuin toiset. Tällainen ratkaisu ei myöskään tukisi tupakkalain 1 §:ssä säädettyä tavoitetta, joka on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen vaikutuksia rajoittaa se, että kuumennettavia tupakkatuotteita ei tiettävästi ole vielä Suomen markkinoilla. Esityksellä pystytään kuitenkin vaikuttamaan siihen, että jos tällaisia tuotteita tulevaisuudessa tuotaisiin myyntiin Suomessa, niiden houkuttelevuutta ei voitaisi lisätä maustamalla niitä esimerkiksi mentolin, suklaan tai vaniljan makuisiksi. Esityksellä saattaa siten olla tupakkatuotteiden maahantuojien kannalta negatiivisia taloudellisia vaikutuksia verrattuna siihen tilanteeseen, että kuumennettavien tupakkatuotteiden ainesosiin ei kohdistuisi esityksessä ehdotettua sääntelyä. On lisäksi mahdollista, että esityksessä ehdotetut muutokset hidastavat kuumennettavien tupakkatuotteiden tuloa Suomen markkinoille.

Tuotteen valmistaja ja maahantuoja vastaavat tupakkalain 10 §:n mukaan siitä, että elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitettu tupakkatuote on sitä koskevien säännösten ja määräysten mukainen. Tuotteen luokittelulla joko savuttomaksi tai poltettavaksi tarkoitetuksi tupakkatuotteeksi on merkitystä muun muassa sen kannalta, millaiset pakkausmerkinnät tuotteessa on oltava. Jos kuumennettavien tupakkatuotteiden osalta ilmenisi tässä suhteessa epäselvyyksiä, Valviran ja kuntien työmäärä voisi lisääntyä. Tuotteen arvioimisessa ja luokittelussa olisi kuitenkin mahdollista tehdä EU-tason yhteistyötä.

Ehdotetut muutokset oletettavasti vähentävät sen todennäköisyyttä, että kuumennettavista tupakkatuotteista pääsisi muodostumaan lapsille tai nuorille uutta väylää nikotiiniriippuvuuteen. Ehdotetut muutokset saattavat vähentää myös aikuisten tupakoitsijoiden kiinnostusta vaihtaa

esimerkiksi savukkeet kuumennettaviin tupakkatuotteisiin. Tutkimustiedon perusteella kuumennettavan tupakkatuotteen käytöstä syntyvät päästöt sisältävät terveydelle haitallisia aineita, joiden määrä vaihtelee tuotteesta riippuen. Haitta-ainepitoisuudet ovat olleet pääosin pienempiä kuin savukkeen polttamisesta syntyvässä tupakansavussa, mutta myös suurempia pitoisuuksia on havaittu. Päästöjen nikotiinipitoisuus on ollut kuumennettavissa tupakkatuotteissa pääasiassa matalampi kuin savukkeissa, mutta päästöjen nikotiinipitoisuudessa voi olla suurta vaihtelua eri kuumennettavien tupakkatuotteiden välillä. Tuotteiden erilaiset kuumennustekniikat ja ainesosat voivat lisäksi synnyttää yhdisteitä, joita savukkeista syntyvässä tupakansavussa ei ole. On siten kiistanalaista, väheneekö altistuminen haitallisille aineille merkittävästi, jos tupakoija siirtyy käyttämään savukkeiden sijaan kuumennettavia tupakkatuotteita. Ei ole näyttöä siitä, että kuumennettavien tupakkatuotteiden käyttö vähentäisi merkittävästi tupakkasairauksien riskiä savukkeiden polttamiseen verrattuna.

Tupakkalain 1 §:n mukaan tupakkalain tavoitteena on joka tapauksessa ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen, ja tämä tavoite koskee myös kuumennettavia tupakkatuotteita.

5 Lausuntopalaute

Lausuntonsa antoivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (jäljempänä *Valvira*), Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (jäljempänä THL), Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Filha ry, Suomen ASH ry, Suomen Kuntaliitto ry, Vapers Finland ry, British American Tobacco Denmark A/S ja Philip Morris Finland Oy. Lisäksi oikeusministeriö ja Päivittäistavarakauppa ry ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa asiassa.

Pääosa lausunnonantajista kannatti esitystä. THL ja Suomen ASH ry lausuiivat lisäksi, että kuumennettaviin tupakkatuotteisiin tulisi aina soveltaa samaa sääntelyä kuin poltettavaksi tarkoitettuihin tupakkatuotteisiin. Esitykseen ei kuitenkaan ole jatkovalmistelussa voitu tehdä tällaista muutosta, sillä delegoidun direktiivin mukaan kuumennettavan tupakkatuotteen ominaisuuksista riippuu, onko tuote savuton tupakkatuote vai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote.

Valvira toivoi lausunnossaan, että hallituksen esityksessä olisi sisältöä sen arvioimisen tueksi, milloin tietty kuumennettava tupakkatuote voitaisiin ominaisuuksiensa puolesta katsoa poltettavaksi tarkoitetuksi tupakkatuotteeksi ja milloin puolestaan savuttomaksi tupakkatuotteeksi. Esityksen perusteluja on täydennetty tältä osin.

Vapers Finland ry, British American Tobacco Denmark A/S ja Philip Morris Finland Oy toivat lausunnoissaan esiin tutkimustuloksia, joiden mukaan kuumennettavien tupakkatuotteiden käytöstä aiheutuu vähemmän terveyshaittoja kuin perinteisten poltettavien tupakkatuotteiden käytöstä. Lisäksi British American Tobacco Denmark A/S katsoi, että komissiolla ei ole toimivaltaa säätää delegoitua direktiiviä ja että delegoitu direktiivi menee joka tapauksessa pidemmälle kuin tupakkatuotedirektiivi mahdollistaa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Määritelmät. Pykälään lisättäisiin uusi 13 a kohta, jossa määriteltäisiin kuumennettava tupakkatuote. Määritelmä vastaisi delegoidun direktiivin 1 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohdtaa.

Kuumennettavia tupakkatuotteita voisivat määritelmän mukaan olla vain uudet tupakkatuotteet. Uudella tupakkatuotteella tarkoitetaan tupakkalain 2 §:n 13 kohdan mukaan muuta sellaista tupakkatuotetta kuin kyseisen pykälän 4—12 kohdassa tarkoitettua tuotetta, joka on asetettu EU:ssa sijaitsevien kuluttajien saataville myöhemmin kuin 19.5.2014.

Kuumennettavan tupakkatuotteen ominaisuuksista riippuisi, olisiko se poltettavaksi tarkoitettu vai savuton tupakkatuote. Savuttomia tupakkatuotteita ovat 2 §:n 2 kohdan mukaan tupakkatuotteet, joita ei polteta, ja poltettavaksi tarkoitettuja tupakkatuotteita ovat saman pykälän 3 kohdan mukaan muut tupakkatuotteet kuin savuttomat tupakkatuotteet.

Se, onko kyse poltettavaksi tarkoitetusta vai savuttomasta tupakkatuotteesta, vaikuttaa muun muassa siihen, millaiset varoitusmerkinnät tuotteen pakkauksessa on oltava. Tupakkalain 32 §:ssä säädetty vaatimukset tiedotusviestistä ja kuvallisista terveystietoisuuksista koskisivat kuumennettavan tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkausta vain siinä tapauksessa, että kyse olisi poltettavaksi tarkoitettua tupakkatuotteesta. Sen arvioimisessa, onko kuumennettava tupakkatuote savuton vai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote, olisi otettava huomioon esimerkiksi se, minkälaisen laitteen avulla tuotetta on mahdollista käyttää ja voidaanko sitä polttaa esimerkiksi savukkeen tavoin. Jos kuumennettavaa tupakkatuotetta on mahdollista käyttää polttamalla, olisi lähtökohtaisesti perusteltua katsoa, että kyseessä on poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote.

Kuumennettavan tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan vastuulla on arvioida, onko tuote savuton tupakkatuote vai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote, ja varustaa tuotteen vähittäismyyntipakkaus asianmukaisilla pakkausmerkinnöillä. Valvira ei voi etukäteen sitovasti ottaa kantaa siihen, kumpaan kategoriaan tietty kuumennettava tupakkatuote kuuluu. Jos Valvira kuitenkin valvonnassaan tai muulla tavalla havaitsisi esimerkiksi, että tietyn kuumennettavan tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa on savuttomille tupakkatuotteille vaadittavat pakkausmerkinnät vaikka tuote vaikuttaisi ominaisuuksiltaan poltettavaksi tarkoitettua tupakkatuotteelta, Valvira voisi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) nojalla viime kädessä kieltää tuotteen asettamisen saataville markkinoilla ja määrätä sen poistettavaksi markkinoilta.

Lisäksi kunta valvoo alueellaan, että tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia, ja voi tarvittaessa kieltää lainvastaisten tuotteiden myynnin tupakkalain 96 §:n nojalla. Sellaisten tupakkatuotteiden myyminen, joiden vähittäismyyntipakkaukset ovat tupakkalain 5 luvun vaatimusten vastaisia, on 97 §:n mukaan peruste tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttamiselle.

Edellä sanotuista syistä olisikin suositeltavaa, että ainakin epäselvissä tilanteissa kuumennettavan tupakkatuotteen valmistaja tai maahantuoja oma-aloitteisesti varustaisi tuotteen vähittäismyyntipakkauksen sellaisilla pakkausmerkinnöillä, jotka vaaditaan poltettavaksi tarkoitettua tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukselle.

11 §. Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että 1 kohdassa säädetty tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kieltö sekä 7 kohdassa säädetty tuoksun, maun tai savun muutettavuuden kieltö ulotettaisiin koskemaan savukkeiden ja kääretupakan lisäksi myös kuumennettavia tupakkatuotteita. Tunnusomainen tuoksu tai maku määritellään tupakkalain 2 §:n 25 kohdassa muuksi kuin tupakan tuoksuksi tai mauksi, joka on tulosta lisäaineesta tai lisäaineiden yhdistelmästä ja joka on selvästi havaittavaa tupakkatuotteessa, nikotiininesteessä tai höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinittomassa nesteessä ennen tuotteen käyttöä tai sen aikana.

Voimassa olevan 11 §:n 1 momentin 8 kohdassa kielletään savukkeista suodattimet, paperit ja patruunat, jotka sisältävät tupakkaa tai nikotiinia. Kyseistä kohtaa muutettaisiin niin, että se koskisi jatkossa myös kääretupakkaa ja kuumennettavia tupakkatuotteita.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi 11 §:n 2 momentin 1 kohtaa, jonka voimassa olevan sanamuodon mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan EU:n lainsäädännön täytäntöön panemiseksi säätää enimmäismääristä sellaisille tupakkatuotteiden lisäaineille tai niiden yhdistelmille, jotka saavat aikaan tunnusomaisen tuoksun tai maun savukkeessa tai kääretupakassa. Tupakkatuotedirektiivin 7 artiklan 5 kohdassa säädetään siitä, että jos tiettyjen lisäaineiden määrästä, pitoisuudesta tai yhdistelmästä on ollut seurauksena kieltoja 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti vähintään kolmessa jäsenvaltiossa, komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä 27 artiklan mukaisesti sellaisten lisäaineiden tai lisäaineiden yhdistelmien enimmäistasojen asettamiseksi, jotka saavat aikaan tunnusomaisen maun. Tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kieltä koskisi jatkossa myös kuumennettavia tupakkatuotteita, minkä vuoksi tupakkalain 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä asetuksenantovaltuutta muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin yleisemmin 1 momentin 1 kohdassa kiellettyyn tunnusomaiseen tuoksuun tai makuun.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 23.10.2023. Delegoidun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on sovellettava delegoidun direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä 23.10.2023 alkaen.

Lisäksi jäsenvaltioiden on delegoidun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan annettava ja julkaistava delegoidun direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 23.7.2023.

Ponsi

Koska delegoidussa direktiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tupakkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (549/2016) 11 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta ja 2 momentin 1 kohta
sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 248/2019, uusi 13 a kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

13 a) *kuumennettavalla tupakkatuotteella* uutta tupakkatuotetta, josta vapautuu kuumennettaessa käyttäjän hengitettäväksi nikotiinia ja muita kemikaaleja sisältäviä päästöjä ja joka on ominaisuuksistaan riippuen savuton tupakkatuote tai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote;

11 §

Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet

Kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa:

1) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku;

7) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jonka jossakin osassa on ma-kuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa;

8) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jonka suodatin, paperi tai patruuna sisältää tupakkaa tai nikotiinia;

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan EU:n lainsäädännön täytäntöön panemiseksi säätää enimmäismääristä sellaisille tupakkatuotteiden lisäaineille tai niiden yhdistelmille, jotka:

1) saavat aikaan 1 momentin 1 kohdassa kielletyn tunnusomaisen tuoksun tai maun;

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 17.11.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

Laki

tupakkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (549/2016) 11 §:n 1 momentin 1, 7 ja 8 kohta ja 2 momentin 1 kohta
sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 248/2019, uusi 13 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

13 a) **kuumennettavalla tupakkatuotteella** uutta tupakkatuotetta, josta vapautuu kuumennettaessa käyttäjän hengitettäväksi nikotiinia ja muita kemikaaleja sisältäviä päästöjä ja joka on ominaisuuksistaan riippuen savuton tupakkatuote tai poltettavaksi tarkoitettu tupakkatuote;

11 §

11 §

Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet

Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet

Kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa:

Kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa:

1) savuketta tai kääretupakkaa, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku;

1) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku;

7) savuketta tai kääretupakkaa, jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa;

7) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa;

8) savuketta, jonka suodatin, paperi tai patruuna sisältää tupakkaa tai nikotiinia;

8) savuketta, kääretupakkaa tai kuumennettavaa tupakkatuotetta, jonka suodatin, paperi tai patruuna sisältää tupakkaa tai nikotiinia;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan EU:n lainsäädännön täytäntöön panemiseksi säätää enimmäismääristä sellaisille tupakkatuotteiden lisäaineille tai niiden yhdistelmille, jotka:

1) saavat aikaan tunnusomaisen tuoksun tai maun savukkeessa tai kääretupakassa;

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan EU:n lainsäädännön täytäntöön panemiseksi säätää enimmäismääristä sellaisille tupakkatuotteiden lisäaineille tai niiden yhdistelmille, jotka:

1) saavat aikaan *1 momentin 1 kohdassa kielletyn* tunnusomaisen tuoksun tai maun;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
